

پاسخنامه

دهم انسانی

۳۱ فروردین ماه ۱۴۰۳

بنیاد علمی آموزشی قلم چم (وقف عام)

دفتر مرکزی: خیابان انقلاب بین صبا و فلسطین پلاک ۹۲۳ - بنیاد علمی آموزشی قلم چم (وقف عام) ۶۴۶۳-۰۲۱

پدید آورندگان آزمون

طراحان به ترتیب حروف الفبا

نام درس	نام طراحان
ریاضی و آمار (۱)	دانیال آرکیش، مهدی اسفندیاری، آروین حسینی، نریمان فتح‌اللهی، زانیار محمدی
ریاضی و آمار (۱) – سؤال‌های «آشنا»	برگزیده از سؤالات کتاب آبی
علوم و فنون ادبی (۱)	عزیز الیاسی‌پور، مبین حسن‌زاده، زینب غلامعلی‌زاده، شیوا نظری
جامعه‌شناسی (۱)	ریحانه امینی، یاسین سعدی، فاطمه صفری
عربی، زبان قرآن (۱)	امیرحسین زارعی، آرمین ساعدپناه، مصطفی قدیمی‌فرد، مرتضی کاظم شیرودی
تاریخ (۱) و جغرافیای ایران	صفا حاضری، زهرا کتیبه، امیرحسین کاروین، جواد میربلوکی
منطق	محمد رضایی بقا، محمد قاسمی، پارسا وکیلی
اقتصاد	احسان عالی‌نژاد، سارا معصوم‌زاده

گزینشگران و ویراستاران

نام درس	گزینشگر	مسئول درس	ویراستار	مستندسازی
ریاضی و آمار (۱)	آروین حسینی	آروین حسینی	محمد بحیرایی، احسان غنی‌زاده	سمیه اسکندری
علوم و فنون ادبی (۱)	یاسین مهدیان	یاسین مهدیان	الهام محمدی، زینب غلامعلی‌زاده، یاسمن شاهمرادی	الناز معتمدی
جامعه‌شناسی (۱)	ریحانه امینی	ریحانه امینی	یاسین سعدی، مهتاب شیرازی	سجاد حقیقی‌پور
عربی، زبان قرآن (۱)	آرمین ساعدپناه	آرمین ساعدپناه	درویشعلی ابراهیمی، اسماعیل یونس‌پور، آیدین مصطفی‌زاده	لیلا ایزدی
تاریخ (۱) و جغرافیای ایران	محدثه صفاری	محدثه صفاری	زهرا دامیار، فاطمه عزیزی	عطیه محلوچی
منطق	علیرضا نصیری	علیرضا نصیری	فرهاد علی‌نژاد، محمدعلی یوسفی، فاطمه نعمت‌اللهی	سوگند بیگلری
اقتصاد	آفرین ساجدی	آفرین ساجدی	فاطمه فهیمیان	سجاد حقیقی‌پور

گروه فنی و تولید

مدیر گروه	زهرا دامیار
مسئول دفترچه	فاطمه رئیس‌زیدی
گروه مستندسازی	مدیر: محیا اصغری، مسئول دفترچه: سجاد حقیقی‌پور
حروف‌چین و صفحه‌آرا	زهرا تاجیک
ناظر چاپ	سوران نعیمی

پاسخنامه

دفترچه اختصاصی

ریاضی و آمار (۱)

۱- گزینه «۲»

(آروین حسینی)

ابتدا میانگین داده‌ها را به دست می‌آوریم:

$$\bar{x} = \frac{10 + 6 + 8 + 12 + 9}{5} = \frac{45}{5} = 9$$

سپس واریانس آن‌ها را حساب می‌کنیم:

$$\begin{aligned}\sigma^2 &= \frac{(x_1 - \bar{x})^2 + (x_2 - \bar{x})^2 + \dots + (x_n - \bar{x})^2}{n} \\ \Rightarrow \sigma^2 &= \frac{(10-9)^2 + (6-9)^2 + (8-9)^2 + (12-9)^2 + (9-9)^2}{5} \\ &= \frac{1+9+1+9+0}{5} = 4\end{aligned}$$

انحراف معیار، جذر واریانس می‌باشد، پس:

$$\sigma = \sqrt{\sigma^2} = \sqrt{4} = 2$$

(معیارهای پرآکنرگی، صفحه‌های ۸۹ تا ۹۱)

۲- گزینه «۱»

(آروین حسینی)

مطابق فرمول واریانس برای ۱۰ داده آماری اولیه داریم:

$$\sigma^2 = \frac{(x_1 - 14)^2 + (x_2 - 14)^2 + \dots + (x_{10} - 14)^2}{10} = 4$$

$$\Rightarrow (x_1 - 14)^2 + \dots + (x_{10} - 14)^2 = 40$$

از طرفی با حذف دو داده ۱۵ و ۱۷ و اضافه شدن دو داده ۱۲ و ۲۰ میانگین تغییری نمی‌کند. (چون تعداد داده‌ها و مجموع داده‌ها تغییر نکرده است). حال داریم:

$$\begin{aligned}\sigma^2_{\text{جدید}} &= \frac{40 - (17-14)^2 - (15-14)^2 + (20-14)^2 + (12-14)^2}{10} \\ &= \frac{40 - 9 - 1 + 36 + 4}{10} = \frac{70}{10} = 7\end{aligned}$$

(معیارهای پرآکنرگی، صفحه‌های ۸۹ تا ۹۱)

۳- گزینه «۳»

(زانیار مموری)

در هر جامعه آماری مجموع اختلاف داده‌ها از میانگین برابر صفر است، پس:

$$-5 - 2 - 2 + 0 + a + 2 + 4 = 0 \Rightarrow a = 3$$

$$\begin{aligned}\sigma^2 &= \frac{(x_1 - \bar{x})^2 + (x_2 - \bar{x})^2 + \dots + (x_7 - \bar{x})^2}{7} \\ \frac{25 + 4 + 4 + 0 + 9 + 4 + 16}{7} &= \frac{62}{7} \approx 8.8\end{aligned}$$

(معیارهای پرآکنرگی، صفحه‌های ۸۹ تا ۹۱)

۴- گزینه «۳»

(آروین حسینی)

واریانس n داده اولیه برابر ۵ است، پس:

$$\begin{aligned}\sigma^2_{\text{قدیم}} &= \frac{(x_1 - \bar{x})^2 + \dots + (x_n - \bar{x})^2}{n} \Rightarrow 5 = \frac{(x_1 - \bar{x})^2 + \dots + (x_n - \bar{x})^2}{n} \\ \Rightarrow (x_1 - \bar{x})^2 + \dots + (x_n - \bar{x})^2 &= 5n\end{aligned}$$

از طرفی با حذف ۳ داده مساوی با میانگین، میانگین و $(x_1 - \bar{x})^2 + \dots + (x_n - \bar{x})^2$ تغییری نمی‌کند، اما تعداد داده‌ها برابر $n-3$ می‌شود؛ بنابراین:

$$\sigma^2_{\text{جدید}} = 10 \Rightarrow \frac{(x_1 - \bar{x})^2 + \dots + (x_n - \bar{x})^2}{n-3} = 10$$

$$\Rightarrow \frac{5n}{n-3} = 10 \Rightarrow 5n = 10n - 30 \Rightarrow 5n = 30 \Rightarrow n = 6$$

در نتیجه تعداد داده‌های اولیه ۶ تا است.

(معیارهای پرآکنرگی، صفحه‌های ۸۹ تا ۹۱)

۵- گزینه «۳»

(دانیال آرکیش)

اگر داده‌ها در k ضرب شوند، واریانس جدید در k^2 ضرب می‌شود و انحراف معیار در $|k|$ ضرب می‌شود. اگر به داده‌ها k واحد اضافه یا کم شود واریانس و انحراف معیار تغییر نمی‌کنند.

$$\sigma^2_{\text{قدیم}} = 2, \sigma^2_{\text{جدید}} = 4$$

داده‌ها در ۲ ضرب شدند.

$$\begin{aligned}\sigma^2_{\text{جدید}} &= (2^2) \sigma^2_{\text{قدیم}} = 4 \times 4 = 16 \\ \Rightarrow \sigma^2_{\text{جدید}} + \sigma^2_{\text{قدیم}} &= 16 + 4 = 20\end{aligned}$$

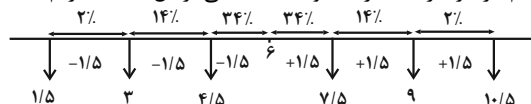
$$\sigma_{\text{جدید}} = 2 \mid \sigma_{\text{قدیم}} = 2 \times 2 = 4$$

(معیارهای پرآکنرگی، صفحه‌های ۸۹ تا ۹۲)

۶- گزینه «۲»

(موری اسفندیاری)

میانگین را در وسط قرار داده سپس به اندازه $1/5$ واحد چپ و راست حرکت می‌کنیم (از هر طرف ۳ بار). با توجه به منحنی نرمال داده‌ها داریم:

درصد مطلوب $= 14 + 34 + 34 + 14 = 96\%$.

(معیارهای پرآکنرگی، صفحه‌های ۹۱ تا ۹۳)

۷- گزینه «۱»

(نریمان فتح‌الهی)

کوچک‌ترین داده - بزرگ‌ترین داده = دامنه تغییرات

با توجه به این که دامنه تغییرات برابر اختلاف داده‌های ۱ و ۹ است، پس می‌توان نتیجه گرفت:

$$1 \leq 2x + 2 \leq 9 \Rightarrow -1 \leq 2x \leq 7 \xrightarrow{+3} \frac{-1}{2} \leq x \leq \frac{7}{2}$$

$$x \text{ بیشترین مقدار} = \frac{7}{2}$$

$$x \text{ کمترین مقدار} = -\frac{1}{2}$$

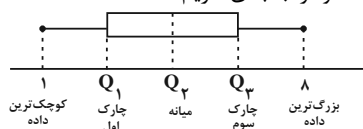
$$\frac{x \text{ بیشترین مقدار}}{x \text{ کمترین مقدار}} = \frac{\frac{7}{2}}{-\frac{1}{2}} = -7$$

(معیارهای پرآکنرگی، صفحه‌های ۸۹ تا ۹۸)

۸- گزینه «۲»

(نریمان فتح‌الهی)

با توجه به تعریف نمودار جعبه‌ای داریم:

$$(1) \quad IQR = Q_3 - Q_1 = 2a - 3a + 6 = 6 - a$$

$$Q_1 = 1 + a, Q_3 = 8 - a$$

$$= \sqrt{\frac{0^2 + (-5)^2 + (6)^2 + (-1)^2}{4}}$$

$$= \sqrt{\frac{25 + 36 + 1}{4}} = \sqrt{\frac{31}{4}} = \sqrt{15/5}$$

(معیارهای پرآکنندگی، صفحه‌های ۹۰ و ۹۱)

(کتاب آبی)

۱۲- گزینه «۱»

$$1 + (x_1 - \bar{x}) = (x_2 - \bar{x}) \Rightarrow 1 + x_1 = x_2$$

$$1 + (x_2 - \bar{x}) = (x_3 - \bar{x}) \Rightarrow 1 + x_2 = x_3$$

$$\Rightarrow 2 + x_1 = x_3$$

$$\cdot$$

$$\cdot$$

$$\cdot$$

$$1 + (x_6 - \bar{x}) = (x_7 - \bar{x}) \Rightarrow 1 + x_6 = x_7 \Rightarrow 6 + x_1 = x_7$$

$$\bar{x} = \frac{x_1 + \dots + x_7}{7} = \frac{x_1 + (1 + x_1) + \dots + (6 + x_1)}{7}$$

$$= \frac{7x_1 + 21}{7} = x_1 + 3$$

$$\sigma = \sqrt{\frac{(-3)^2 + (-2)^2 + \dots + 2^2 + 3^2}{7}}$$

$$= \sqrt{2 \times \frac{9 + 4 + 1}{7}} = \sqrt{2 \times 2} = 2$$

(معیارهای پرآکنندگی، صفحه‌های ۹۰ و ۹۱)

(کتاب آبی)

۱۳- گزینه «۲»

ابتدا میانگین داده‌ها را حساب می‌کنیم:

$$\text{میانگین} = \frac{1 \times 1 + 2 \times 2 + 3 \times 3 + 4 \times 4 + 5 \times 5}{1 + 2 + 3 + 4 + 5} = \frac{1 + 4 + 9 + 16 + 25}{9} = \frac{55}{9} = 6.11$$

داده‌های کمتر از میانگین عبارت‌اند از:

$$1, 2, 2 \Rightarrow \bar{x} = \frac{1 + 2 + 2}{3} = \frac{5}{3}$$

انحراف معیار:

$$\sigma = \sqrt{\frac{(x_1 - \bar{x})^2 + (x_2 - \bar{x})^2 + (x_3 - \bar{x})^2}{3}}$$

$$\sigma = \sqrt{\frac{(1 - \frac{5}{3})^2 + (2 - \frac{5}{3})^2 + (2 - \frac{5}{3})^2}{3}} = \sqrt{\frac{\frac{4}{9} + \frac{1}{9} + \frac{1}{9}}{3}} = \sqrt{\frac{\frac{6}{9}}{3}} = \sqrt{\frac{2}{9}} = \frac{\sqrt{2}}{3}$$

(معیارهای پرآکنندگی، صفحه‌های ۹۰ و ۹۱)

(کتاب آبی)

۱۴- گزینه «۱»

اگر سایر داده‌ها را x_1 تا x_{25} بنامیم، داریم:

$$\bar{x} = \frac{x_1 + x_2 + \dots + x_{25} + x_{26} + \dots + x_{29}}{29} = 17$$

$$\Rightarrow 29 \times 17 = x_1 + x_2 + \dots + x_{25} + 12 + 13 + 21 + 22$$

$$\Rightarrow x_1 + x_2 + \dots + x_{25} = 425$$

$$\bar{x} = \frac{x_1 + x_2 + \dots + x_{25}}{25} = \frac{425}{25} = 17$$

میانگین جدید همان میانگین قبلی است. رابطه واریانس را می‌نویسیم:

$$s = \frac{(x_1 - \bar{x})^2 + \dots + (x_{29} - \bar{x})^2}{29}$$

$$\Rightarrow IQR = Q_3 - Q_1 = (8 - a^2) - (1 + a) = -a^2 - a + 7 \quad (2)$$

$$(1), (2): 2a^2 - 3a + 6 = -a^2 - a + 7 \Rightarrow 3a^2 - 2a - 1 = 0$$

$$\Rightarrow \begin{cases} a = 1 \\ a = -\frac{1}{3} \end{cases} \quad a > 0 \Rightarrow IQR = 2(1)^2 - 3(1) + 6 = 5$$

بنابراین دامنهٔ میان‌چارکی، ۵ برابر کوچک‌ترین داده است.

(ترکیبی، صفحه‌های ۹۳ و ۱۰۶ تا ۱۰۸)

۹- گزینه «۳»

(دائیل آنالیز)

مجموع زوایای داخلی دایره 360° است، اگر α مربوط به زاویهٔ گروه تئاتر باشد، آنگاه:

$$80^\circ + 90^\circ + 120^\circ + \alpha = 360^\circ \Rightarrow 290^\circ + \alpha = 360^\circ$$

$$\alpha = 360^\circ - 290^\circ = 70^\circ$$

$$\alpha = \frac{\text{تعداد گروه تئاتر}}{\text{تعداد گروه تئاتر}} \times 360^\circ \Rightarrow 70^\circ = \frac{\text{تعداد گروه تئاتر}}{180} \times 360^\circ$$

$$\Rightarrow \text{تعداد گروه تئاتر} = \frac{70}{360} \times 180 = 35$$

(نمودارهای یک متغیره، صفحه‌های ۱۰۰ تا ۱۰۴)

۱۰- گزینه «۴»

(آروین هسین)

ابتدا داده‌های نمودار نقطه‌ای را می‌نویسیم:

$$1, 1, 2, 3, 3, 3, 6, 6, 8, 9, 9, 10$$

سپس مجموع آن‌ها را به دست می‌آوریم:

$$1 + 1 + 2 + 3 + 3 + 3 + 6 + 6 + 8 + 9 + 9 + 10 = 61$$

میانگین ۱۴ داده برابر $5/5$ است، بنابراین مجموع ۱۴ داده برابر است با:

$$5/5 = \frac{\text{مجموع ۱۴ داده}}{14} \Rightarrow \text{مجموع ۱۴ داده} = 5/5 \times 14 = 77$$

مجموع ۱۴ داده را منهای مجموع ۱۲ داده می‌کنیم:

$$77 - 61 = 16$$

بنابراین مجموع ۲ داده‌ای که می‌خواهیم به آن اضافه کنیم باید برابر ۱۶ باشد، بنابراین گزینه «۴» می‌تواند درست باشد چون $9 + 7 = 16$ می‌باشد.

(نمودارهای یک متغیره، صفحه‌های ۱۰۰ تا ۱۰۹)

ریاضی و آمار (۱) - سؤال‌های «آشنا»

۱۱- گزینه «۲»

(کتاب آبی)

ابتدا میانگین داده‌ها را می‌یابیم تا a به دست آید:

$$2a + 1, a - 1, 3a + 4, 2a$$

$$\bar{x} = \frac{2a + 1 + a - 1 + 3a + 4 + 2a}{4} = \frac{8a + 4}{4} = 2a + 1 \quad \bar{x} = 7 \Rightarrow$$

$$2a + 1 = 7 \Rightarrow 2a = 6 \Rightarrow a = 3$$

پس داده‌ها به صورت زیر هستند:

$$2 \times 3 + 1, 3 - 1, 3 \times 3 + 4, 2 \times 3$$

$$\Rightarrow 7, 2, 13, 6$$

حال رابطهٔ انحراف معیار را می‌نویسیم، دقت کنید که میانگین ۷ است:

$$\sigma = \sqrt{\frac{(7-7)^2 + (2-7)^2 + (13-7)^2 + (6-7)^2}{4}}$$

۱۸- گزینه «۲»

(کتاب آبی)

برای پیدا کردن چارک‌ها، ابتدا داده‌ها را از کوچک به بزرگ مرتب می‌کنیم:

۷, ۸, ۹, ۱۰, ۱۱, ۱۲, ۱۴, ۱۵, ۱۷, ۱۸, ۱۸

زوج است $\rightarrow$ تعداد داده‌ها = ۱۲

$$\text{میانۀ} = Q_2 = \frac{x_6 + x_7}{2} = \frac{11 + 12}{2} = 11/5$$

زوج است $\rightarrow$ تعداد داده‌های کمتر از میانۀ

$$Q_1 = \frac{x_3 + x_4}{2} = \frac{9 + 10}{2} = 9/5$$

زوج است $\rightarrow$ تعداد داده‌های بزرگ‌تر از میانۀ

$$Q_3 = \frac{x_9 + x_{10}}{2} = \frac{15 + 17}{2} = 16$$

پس داده‌های بیشتر از چارک اول و کمتر از چارک سوم عبارت‌اند از:

۱۰۰, ۱۰۱, ۱۱, ۱۲, ۱۴, ۱۵

$$\bar{x} = \frac{10 + 10 + 11 + 12 + 14 + 15}{6} = \frac{72}{6} = 12$$

$$\sigma = \sqrt{\frac{2^2 + 2^2 + 1^2 + 0^2 + 2^2 + 3^2}{6}} = \sqrt{\frac{22}{6}} = 1/9$$

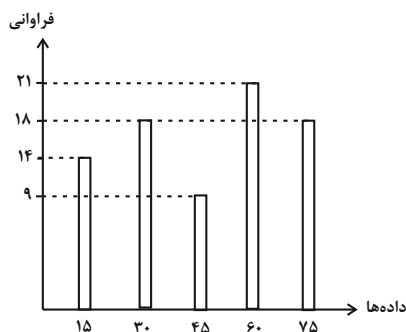
(معیارهای پرآکنرگی، صفحه ۹۴)

۱۹- گزینه «۴»

(کتاب آبی)

با توجه به فراوانی هر یک از داده‌ها که بر روی نمودار مشخص شده است، ابتدا تعداد کل داده‌های نمودار را می‌یابیم:

$$n_{\text{کل}} = 14 + 18 + 9 + 21 + 18 = 80$$

حال مجموع تعداد داده‌هایی را که کمتر از ۷۰ است، می‌یابیم:

$$n = 14 + 18 + 9 + 21 = 62$$

حال درصد داده‌های کوچک‌تر از ۷۰ برابر است با:

$$\text{درصد داده‌ها} = \frac{n}{n_{\text{کل}}} \times 100 \Rightarrow \text{درصد داده‌ها} = \frac{62}{80} \times 100 = 77/5 \%$$

(نمودارهای یک متغیره، صفحه ۱۰۳)

۲۰- گزینه «۲»

(کتاب آبی)

ابتدا زاویه مربوط به A را به‌دست می‌آوریم:

$$\alpha_A = 360^\circ - (108^\circ + 72^\circ + 36^\circ) = 144^\circ$$

اگر f_A تعداد کارکنان گروه A و n تعداد کل کارکنان باشد، داریم:

$$\alpha_A = \frac{f_A}{n} \times 360^\circ \Rightarrow 144^\circ = \frac{f_A}{80} \times 360^\circ \Rightarrow f_A = 32$$

(نمودارهای یک متغیره، صفحه ۱۰۲)

$$\Rightarrow (x_1 - \bar{x})^2 + \dots + (x_{25} - \bar{x})^2 + (12 - 12)^2 + (13 - 12)^2$$

$$+ (21 - 12)^2 + (22 - 12)^2 = 5 \times 29$$

$$\Rightarrow (x_1 - \bar{x})^2 + \dots + (x_{25} - \bar{x})^2 = 63$$

$$\Rightarrow \sigma^2 = \frac{(x_1 - \bar{x})^2 + \dots + (x_{25} - \bar{x})^2}{25} = \frac{63}{25} = 2/5$$

(معیارهای پرآکنرگی، صفحه‌های ۹۰ و ۹۱)

۱۵- گزینه «۱»

(کتاب آبی)

ابتدا میانگین را حساب می‌کنیم:

$$\bar{x}_1 = \frac{a + (a+2) + (a+4)}{3} = \frac{3a+6}{3} = a+2$$

$$\bar{x}_2 = \frac{a + (a+1) + (a+2)}{3} = \frac{3a+3}{3} = a+1$$

$$\sigma_2^2 = \frac{(-1)^2 + 0^2 + 1^2}{3} = \frac{2}{3}$$

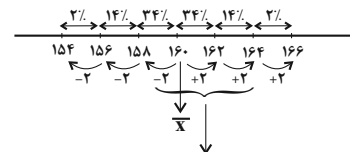
$$\bar{x}_1 = 3\sigma_2^2 \Rightarrow a+2 = 3 \times \frac{2}{3} \Rightarrow a = 2 - 2 = 0$$

(معیارهای پرآکنرگی، صفحه‌های ۹۰ و ۹۱)

۱۶- گزینه «۲»

(کتاب آبی)

با توجه به منحنی نرمال داده‌ها خواهیم داشت:

$$\text{درصد محدوده مورد نظر} = 34 + 34 + 14 = 82 \%$$

حالا با یک تناسب ساده تعداد افراد محدوده بالا به‌دست می‌آید:

درصد

$$\frac{400}{x} \mid \frac{100}{82} \Rightarrow x = \frac{400 \times 82}{100} = 328 \text{ نفر}$$

(معیارهای پرآکنرگی، صفحه ۹۱)

۱۷- گزینه «۲»

(کتاب آبی)

ابتدا داده‌ها را از کوچک به بزرگ مرتب می‌کنیم و چارک‌ها را می‌یابیم:

۳, ۸, ۲۵, ۳۶, ۴۲, ۶۵, ۸۵, ۸۵, ۲۴۰, ۱۰۵۰

$$Q_1 = 25$$

$$Q_2 = \frac{42 + 65}{2} = 53/5$$

$$Q_3 = 85$$

دقت کنید که تعداد داده‌ها زوج است، پس میانۀ یا چارک دوم برابر میانگین داده‌های پنجم و ششم است و چارک اول برابر با داده سوم و چارک سوم برابر با داده هشتم است.

دامنه میان‌چارکی برابر تفاضل چارک اول از چارک سوم است:

$$IQR = Q_3 - Q_1 = 85 - 25 = 60$$

دامنه کل یا دامنه تغییرات برابر تفاضل کوچک‌ترین و بزرگ‌ترین داده است:

$$\text{دامنه تغییرات} = 1050 - 3 = 1047$$

$$\frac{\text{دامنه تغییرات}}{\text{دامنه میان‌چارکی}} = \frac{1047}{60} = 17/45$$

(معیارهای پرآکنرگی، صفحه ۹۴)

علوم و فنون ادبی (۱)

۲۱- گزینه ۳

(شیوا نظری)

ویژگی‌های ادبی: اوج‌گیری قالب‌های شعری به‌ویژه غزل و مثنوی، رواج منظومه‌های داستانی و داستان‌سرایی، توجه بیشتر به آرایه‌های ادبی، به‌کارگیری ردیف‌های اسمی و فعلی دشوار
ویژگی‌های فکری: ورود اصطلاحات عرفانی، فراوانی وعظ و اندرز، فاصله گرفتن غزل از عشق زمینی، رواج هجو، رواج حس دینی، رواج مفاخره و شکایت
ویژگی‌های زبانی: از بین رفتن لغات مهجور فارسی، فراوانی ترکیبات نو، کاهش سادگی و روانی کلام، ورود لغات زبان ترکی و مغولی

(سبک‌شناسی، صفحه‌های ۸۴ و ۸۵)

۲۲- گزینه ۲

(عزیز الیاسی‌پور)

مورد «ب» غلط است، چون انوری جزو شعرای آذربایجان محسوب نمی‌شود.
مورد «ه» غلط است، چون بسیاری از شعرا به پیروی از سنایی به عرفان روی آوردند، نه ناصر خسرو.

(تاریخ ادبیات، صفحه‌های ۸۱ تا ۸۳)

۲۳- گزینه ۴

(عزیز الیاسی‌پور)

عبارت اول از کلیله و دمنه، عبارت دوم از چهارمقاله نظامی عروضی و عبارت سوم از مقامات حمیدی است؛ اما متن گزینه «۴»، از تاریخ بلعمی است که با سه متن دیگر هم‌دوره نیست. این عبارت، ساده‌تر است و واژگان عربی آن، کمتر است. متن گزینه «۴»، مربوط به دوره سامانی است.

(سبک‌شناسی، صفحه ۸۵)

۲۴- گزینه ۱

(زینب غلامعلی‌زاده)

رستمی و نیرمی: واژگان قافیه / حروف قافیه: ـ می / حروف اصلی: ـ م / حروف الحاقی: ی
حروف اصلی، «ـ م» است؛ بنابراین قافیه مطابق قاعده «۲» می‌باشد.
واژگان قافیه، دارای حروف الحاقی هستند؛ بنابراین قافیه مطابق تبصره «۱» سروده شده است. (تبصره «۱» قافیه = داشتن حروف الحاقی)

(قافیه، صفحه‌های ۹۰ و ۹۱)

۲۵- گزینه ۴

(زینب غلامعلی‌زاده)

تشریح گزینه‌ها:

قافیه‌های گزینه «۱»: ایوان و دیوان، کرم و نعم
قافیه‌های گزینه «۲»: عالم و آدم، روشن و گلشن
نکته مهم درسی: گاهی میان دو قافیه بیت، واژه‌ای می‌آید که عیناً از نظر لفظ و معنا تکرار می‌شود. آمدن این واژه، خللی در ذوقافیتین بودن بیت ایجاد نمی‌کند. مثلاً در گزینه «۲»، بین قافیه اول و دوم بیت، واژه «گشت» آمده است که عیناً از نظر لفظ و معنا تکرار شده است.
قافیه‌های گزینه «۳»: در و یکسر، گلیم و گلیم / «گلیم» اول نوعی زیرانداز و «گلیم» دوم: گل هستیم.
قافیه‌های گزینه «۴»: خنده و پاینده

(قافیه، صفحه‌های ۹۱ و ۹۲)

۲۶- گزینه ۴

(مبین حسن‌زاده)

در این بیت، واژگان قافیه، «باغبان» و «پاسبان» است. «بان» در هر دو واژه، پسوند است؛ بنابراین، به‌عنوان حروف الحاقی در نظر گرفته می‌شوند. مسلماً «باغ» و «پاس»، نمی‌توانند قافیه صحیحی را تشکیل دهند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «برم» در مصراع اول، به معنی «تنم» و در مصراع دوم، به معنای «ببرم» می‌باشد، چون هر کلمه معنای متفاوتی دارد، قافیه‌شدنشان صحیح است.

گزینه «۲»: واژه‌های قافیه: کُنی، می‌رَنی / حروف مشترک: ـ نی، ـ نی / حروف اصلی قافیه: ـ ن، ـ ن / حرف الحاقی: ی

نکته مهم درسی: در صورتی که واژگان قافیه، دارای حروف الحاقی باشند، اختلاف در یک مصوت کوتاه، قافیه را معیوب نمی‌کند. در گزینه «۲»، چون واژگان قافیه دارای حرف الحاقی «ی» هستند، اختلافشان در مصوت کوتاه «کُ» و «کَ» موجب معیوب شدن قافیه نمی‌شود.

گزینه «۳»: واژه‌های قافیه: ظفر، ضرر / حروف قافیه: ـ ر / حروف الحاقی: ها / ردیف: باشد

(قافیه، صفحه‌های ۸۹ تا ۹۲)

۲۷- گزینه ۳

(عزیز الیاسی‌پور)

در گزینه «۳»، قافیه درونی، طبق قاعده «۱» است (هوا، جدا، قضا). قافیه درونی سایر ابیات، بر مبنای قاعده «۲» است.

(قافیه، صفحه‌های ۹۰ و ۹۱)

۲۸- گزینه ۱

(شیوا نظری)

مصوت بلند «ی» آخر کلمات قافیه، در حکم حروف الحاقی است. «روز»ها با هم، قافیه هستند و «روز»، الگوی «مصوت + صامت» را دارد. / توجه داشته باشید که با توجه به تفاوت معنایی، «روزی»ها قافیه‌اند، نه ردیف.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۲»: «ست» الحاقی است. «خطا» و «روا» طبق قاعده «۱» قافیه هستند و فاقد الگوی صورت سؤال هستند.

گزینه «۳»: حروف قافیه، «ـ ل» است و الگوی آن، «مصوت + صامت + صامت» است.

گزینه «۴»: «بت‌پرست» و «مست» قافیه هستند. حروف اصلی قافیه، «ـ ست» می‌باشد و الگوی آن، «مصوت + صامت + صامت» است.

(قافیه، صفحه‌های ۹۰ و ۹۱)

۲۹- گزینه ۲

(زینب غلامعلی‌زاده)

واژگان قافیه: نگیرم، پذیرم، بمیرم

حروف قافیه: یرم

حروف اصلی: یر

حروف الحاقی: ـ م

حرف روی: ر

نکته مهم درسی: آخرین حرف، از حروف اصلی قافیه، «روی» نامیده می‌شود.

(قافیه، مفهوم، سبک‌شناسی، بیان و بدیع، ترکیبی)

۳۰- گزینه ۴

(زینب غلامعلی‌زاده)

بیت صورت سؤال و بیت گزینه «۴»، هر دو در پی بیان این نکته هستند که ظاهر و اعمال هرکس، ریشه در باطن او دارد. این مفهوم در بیت صورت سؤال، چنین بیان شده است: کسی که حالش بد باشد، شعر غمگین می‌سراید و نمی‌تواند شعر فرح‌بخش بسراید.

این مفهوم در بیت گزینه «۴»، با استفاده از تمثیل درخت و دانه آن، بیان شده است.

(مفهوم، صفحه ۹۰)

جامعه‌شناسی (۱)

۳۱- گزینه «۴»

(ریاضه امینی)

- یکی از مهم‌ترین پیامدهای انقلاب، تحولات هویتی است.
- در دیدگاه مستشرقان، هویت فرهنگی جوامع اسلامی، توحیدی یا حتی اساطیری نیست، بلکه سکولار و دنیوی است و به ابعاد تاریخی و جغرافیایی آن محدود می‌شود.

- عقاید و ارزش‌های توحیدی اسلام، ایران را به جهان اسلام ملحق ساخت و هویت ایرانی به صورت بخشی از هویت جهان اسلام درآمد.

(هویت ایرانی (۱)، صفحه‌های ۱۰۹، ۱۱۰ و ۱۱۲)

۳۲- گزینه «۱»

(یاسین ساعدی)

مدار مشروعیت حق و باطل بودن است. اگر قدرت موافق حکم و قانون و اراده تشریعی خداوند اعمال شود مشروعیت حقیقی دارد، اما اگر مبتنی بر ایدئولوژی‌های ساختگی بشری باشد، مشروعیت دروغین دارد.

هرگاه قدرت برای رسیدن به هدفی معین سازمان پیدا کند، سیاست پدید می‌آید؛ زیرا سیاست اعمال قدرت سازمان‌یافته برای دستیابی به هدفی معین است. سیاست در معنای عام خود شامل هر نوع تدبیر و سازمان دادن قدرت است.

(هویت ایرانی (۳)، صفحه ۱۲۷)

۳۳- گزینه «۴»

(یاسین ساعدی)

(الف) مونارشی / (ب) الیگارشی / (ج) پولیتی (جمهوری)

(هویت ایرانی (۳)، صفحه ۱۲۹)

۳۴- گزینه «۳»

(کتاب آبی)

- ارتباطات بین فرهنگی: کسب هویت جدید متناسب با نوآوری‌های خود فرهنگ

- خودباختگی فرهنگی: عدم توانایی برای ملحق شدن به جهان اجتماعی دیگر
- ازخودبیگانگی فرهنگی: فرهنگی که براساس فطرت انسانی شکل نگرفته باشد.

(تغولات هویتی جهان اجتماعی (علل بیرونی)، صفحه‌های ۱۰۱، ۱۰۲ و ۱۰۶)

۳۵- گزینه «۳»

(ریاضه امینی)

تشریح موارد نادرست:

- مستشرقان یا شرق‌شناسان به جمعی از محققان غربی گفته می‌شود که از منظر جهان غرب و با اهداف مواضع غربی جوامع شرقی و میراث فرهنگی آن‌ها را مطالعه می‌کنند.

- ناسیونالیسم به مجموعه‌ای از باورها و نمادها گفته می‌شود که دلبستگی و تعلق به ملت، سرزمین، نژاد، قوم و زبان را اصل قرار می‌دهد و صرفاً تعلق خاطر به چنین عناصری را آرمان اساسی انسان‌ها و تعیین‌کننده هویت ملت‌ها می‌داند.

(هویت ایرانی (۱)، صفحه‌های ۱۰۹، ۱۱۰ و ۱۱۲)

۳۶- گزینه «۴»

(کنکور سراسری ۹۵)

به‌دلیل اهمیتی که اسلام به عقل و عقلانیت می‌دهد، جهان اسلام در مواجهه با فرهنگ یونان و روم، تنها عناصر عقلی این دو فرهنگ را اخذ کرد و به تناسب هستی‌شناسی توحیدی خود، در علوم مختلف آن‌ها نیز تصرف کرد. فرهنگ اسلامی عناصر اساطیری و مشرکانه این دو فرهنگ را نپذیرفت. بنابراین اصول و عقاید خود را تعدیل نکرد.

(تغولات هویتی جهان اجتماعی (علل بیرونی)، صفحه ۱۰۱)

۳۷- گزینه «۳»

(فاطمه صفری)

پدیده‌هایی چون شناسنامه، گذرنامه، پرچم، روزها و جشن‌های ملی، مرزهای سیاسی و ... نشانی از هویت جهان اجتماعی دارند. وجه اشتراک این پدیده‌ها این است که بیانگر هویت سیاسی جهان اجتماعی هستند.

قدرت اجتماعی هنگامی پیدا می‌شود که انسان برای رسیدن به اهداف خود بتواند بر اراده دیگران تأثیر بگذارد و اراده و کار ارادی آنان را به خدمت بگیرد. در گذشته نبرد بین دولت‌ها در قلمرو سرزمینی و با ابزار نظامی صورت می‌گرفت و رسانه‌ها خبر آن را منتشر می‌کردند، اما امروزه نبرد در حوزه فرهنگ و با ابزار رسانه صورت می‌گیرد.

(هویت ایرانی (۳)، صفحه‌های ۱۲۳ تا ۱۲۵)

۳۸- گزینه «۲»

(فاطمه صفری)

مؤلفه‌های دین و ارزش‌های اخلاقی: قداست خانواده، آگاهی و باور دینی، ارزش‌های اخلاقی، رفتارهای دینی
مؤلفه‌های نظام حقوقی خانواده: قوانین و رویه‌های قضایی، حکمت (داوری و حل و فصل اختلافات)، امنیت، عدالت حقوقی

مؤلفه‌های اقتصاد، معیشت، امور رفاهی و مسکن: اشتغال، مسکن، تأمین اجتماعی، درآمد و هزینه، دسترسی به خدمات حمایتی
مؤلفه‌های موانع، ناهنجاری‌ها و آسیب‌ها: بیکاری و فقر، طلاق، اعتیاد، رفتارهای ضارزش در جامعه اسلامی، تهاجم فرهنگی غرب

(هویت ایرانی (۲)، صفحه ۱۱۸)

۳۹- گزینه «۲»

(کتاب آبی)

خودباختگی فرهنگی، یک آسیب عمیق فرهنگی است که مانع تعامل و دادوستد فرهنگی می‌شود. در تعاملات جهان‌ها، هرگاه یک جهان اجتماعی بر عقاید و ارزش‌های خود پافشاری نکند، دادوستد فرهنگی به لایه‌های عمیق آن نیز سرایت کند؛ در این صورت اگر به مرور زمان به عقاید و آرمان‌های خود پشت کند، تحولات هویتی پیدا می‌کند.

(تغولات هویتی جهان اجتماعی (علل بیرونی)، صفحه‌های ۱۰۱ و ۱۰۲)

۴۰- گزینه «۲»

(فاطمه صفری)

تشریح موارد نادرست:

- علاوه بر افراد، نهادها، سازمان‌ها، جوامع و ... نیز دارای قدرت اجتماعی هستند.

- سلطه هژمونیک از شیوه‌ها و ابزارهای فرهنگی مانند هنر و رسانه برای مهندسی رضایت عمومی و توجیه برتری‌جویی خود استفاده می‌کند.

- در گذشته قدرت سخت یک کشور موجب سلطه سیاسی و اقتصادی بر سایر کشورها می‌شد، اما امروزه قدرت نرم سبب سلطه فرهنگی می‌شود.

(هویت ایرانی (۳)، صفحه‌های ۱۲۴ و ۱۲۵)

عربی زبان قرآن (۱)

۴۱- گزینه «۱»

(کنکور سراسری انسانی فارغ از کشور ۹۹ - با تغییر)

«ما کان آیّ صعوبه و خطر»: هیچ‌گونه سختی و خطری نبود (رد گزینه‌های «۲ و ۳») / «استخراج النّفط»: خارج کردن نفت، استخراج نفت (رد گزینه «۴») / «کان ... رخیصاً جدّاً»: بسیار ارزان بود (رد سایر گزینه‌ها)

(ترجمه)

۴۲- گزینه «۴»

(مصطفی قریمی‌فر)

«تسهیل»: آسان کردن (رد گزینه‌های «۱ و ۳») / «بواسطه»: به وسیله (رد گزینه‌های «۲ و ۳») / «تُسْتَحْدَمُ»: به کار گرفته می‌شود (رد سایر گزینه‌ها) / «تقلیل الضّغط»: کاهش فشار (رد گزینه «۲»)

(ترجمه)

۴۳- گزینه «۴»

(امیرحسین زارعی)

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: «یُسْتَخْرَجُ» فعل معلوم است و باید به صورت «استخراج می‌کند» ترجمه شود نه «استخراج می‌شود»

گزینه «۲»: «لِلحَسَاسِيَةِ الْجَلْدِيَّةِ»: برای حساسیت پوستی

گزینه «۳»: ترجمه صحیح: «آیا این داروها را بدون نسخه به من می‌دهی؟»

(ترجمه)

۴۴- گزینه «۱»

(مصطفی قریمی‌فر)

«يُنْقَلُ النّفطُ» (فعل مجهول): نفت منتقل می‌شود

(ترجمه)

۴۵- گزینه «۲»

(مصطفی قریمی‌فر)

«عصر حاضر ما»: عصرنا الحاضر، عصرنا الحالّی، عصر الحاضر لنا (رد گزینه «۱») / «بیشترین مصرف»: أكثر الاستهلاك (رد سایر گزینه‌ها) / «روغن»: الزّیت (رد گزینه‌های «۱ و ۴»)

(تعریب)

۴۶- گزینه «۴»

(مرتضی کاظم‌شیروردی)

ترجمه آیه: «گواهی آن‌ها نوشته خواهد شد و [از آن] پرسیده خواهند شد.» این آیه درباره شهادت دادن است نه شهید راه عشق شدن؛ زیرا در ادامه، درباره شهادت دادن آمده است: «و يُسْأَلُونَ» یعنی در مورد گواه یا شهادتی که می‌دهند، بعدها مورد بازخواست قرار می‌گیرند؛ بنابراین گفتارشان باید راست و حق باشد.

(مفهوم)

۴۷- گزینه «۳»

(آرمین ساعدپناه)

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: «المؤمنون» مضاف‌الیه است و باید مجرور (المؤمنین) باشد.

گزینه «۲»: «المرّضّین» فاعل است و باید مرفوع (المرّضّان) باشد.

گزینه «۴»: با توجه به مجهول بودن فعل «يُسْتَخْرَجُ» کلمه «الماء» به عنوان نایب فاعل و به تبع آن «النّفط» باید مرفوع باشد.

(اعراب کلمات)

۴۸- گزینه «۲»

(امیرحسین زارعی)

ترجمه عبارت: «دانش‌آموزان حقیقی هنگام امتحان شناخته می‌شوند.»

با توجه به معنای عبارت به فعل مجهول برای جای خالی نیاز داریم (رد گزینه «۳») و چون نائب فاعل به صورت اسم ظاهر (الطلّاب) پس از فعل آمده، فعل نباید به صورت جمع آورده شود (رد گزینه‌های «۱ و ۴»).

همچنین فعل مجهول باید از لحاظ جنس با نایب فاعل (الطلّاب) تطابق داشته باشد.

(فعل مجهول)

۴۹- گزینه «۲»

(مرتضی کاظم‌شیروردی)

«تُشَاهَدُ»: فعل مضارع مجهول است / «السّفُنُ»: نایب فاعل است.

ترجمه: «بندر، مکانی در ساحل دریاست که کشتی‌ها در کنار آن دیده می‌شوند.»

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: «المُواطنین»: منصوب است؛ در حالی که نایب فاعل مرفوع است (ص: المُواطنون).

گزینه «۳»: «أمر» فاعل برای فعل معلوم «لا يُسَبَّبُ» می‌باشد و «خُرُوج» مفعول آن است.

گزینه «۴»: «تستغرق»: فعل لازم و معلوم است و «الرّحلة (سفر)» فاعل آن است.

نکته مهم درسی:

فعل لازم مجهول نمی‌شود.

(فعل مجهول)

۵۰- گزینه «۲»

(کتاب جامع)

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: «عُوضَ ← عُوضَ»

گزینه «۳»: المواطنین ← المواطنون

گزینه «۴»: يُسْتَعْمَلُ ← يُسْتَعْمَلُ

(فعل مجهول)

تاریخ (۱)

۵۱- گزینه «۴»

(پوار میربلوکی)

در میان آریایی‌ها نوعی تقسیم‌بندی اجتماعی سه‌گانه بر پایهٔ شغل و پیشهٔ افراد وجود داشت که میراث مشترک آریاییان هند و ایرانی به شمار می‌رفت. در این تقسیم‌بندی افراد جامعه به سه قشر «روحانیان»، «جنگجویان» و «کشاورزان و شبانان» تقسیم شده بودند.

(پامعه و قانوناره، صفحه ۱۰۹)

۵۲- گزینه «۳»

(پوار میربلوکی)

وجود گروه‌های سه‌گانهٔ آریایی در آغاز، معرف نوعی تقسیم کار و دسته‌بندی حرفه‌ای بود و به نظر می‌رسد که هیچ قشری بر قشر دیگر، برتری و امتیاز خاصی نداشته است.

(پامعه و قانوناره، صفحه ۱۰۹)

۵۳- گزینه «۴»

(پوار میربلوکی)

در دورهٔ ساسانیان، موبدان زرتشتی، مدافع نابرابری‌های اجتماعی و امتیازات طبقهٔ حاکم بودند و چنین وانمود می‌کردند که این تفاوت‌ها و تمایزها برای حفظ نظم و ثبات کشور لازم است و رفتن از طبقه‌ای به طبقهٔ دیگر موجب فاسد شدن جامعه می‌شود.

(پامعه و قانوناره، صفحه‌های ۱۱۱ و ۱۱۲)

۵۴- گزینه «۲»

(پوار میربلوکی)

خسرو انوشیروان، پسر و جانشین قباد، برای اصلاح امور اجتماعی و اقتصادی، اقداماتی انجام داد. در نتیجهٔ این اقدامات، قدرت و نفوذ اشراف و نجبای درجهٔ اول کاهش یافت و بر قدرت و نفوذ اشراف و نجبای درجهٔ دوم افزوده شد.

(پامعه و قانوناره، صفحه ۱۱۳)

۵۵- گزینه «۳»

(پوار میربلوکی)

تنها در بخش‌هایی از اوستا که احتمالاً در زمان ساسانیان توسط موبدان تدوین شده، موقعیت اجتماعی زن پایین‌تر از مرد قرار می‌گیرد.

(پامعه و قانوناره، صفحه ۱۱۴)

۵۶- گزینه «۱»

(امیرحسین کاروین)

شاهان هخامنشی به منظور پیشرفت و توسعهٔ کشاورزی، اقدام‌های مفیدی انجام دادند: ۱- تشویق به کشاورزی برای آباد کردن زمین‌های بایر، تا پنج نسل معافیت‌های مالیاتی لحاظ می‌کردند. ۲- کندن قنات، احداث بند و سد بر روی رودها و حفر نهرهای انتقال آب در سرتاسر قلمرو خود. ۳- تکیه بر دانستن و مهارت حاکمان و مالکان بزرگ در احداث و نگهداری قنات‌ها، سدها و آبراهه‌ها ۴- گردآوری مالیات‌ها برای توسعه و ترویج آبادانی و کشت و کار

(اقتصاد و معیشت، صفحه‌های ۱۱۹ و ۱۲۰)

۵۷- گزینه «۲»

(امیرحسین کاروین)

داریوش در جریان لشکرکشی به هندوستان، یکی از اهالی آسیای صغیر به نام اسکیلکس را مأمور کشف مسیرهای آبی کرد. در نتیجهٔ این سفر، برای نخستین بار، مسیر دریایی میان هند و مصر شناسایی شد. یکی دیگر از اقدامات مهم داریوش، اتصال دریای سرخ به رود نیل بود. او هنگام سفر به مصر دستور داد با حفر آبراهه‌ای دریای سرخ به رود نیل متصل شود تا امکان تردد کشتی‌ها میان این رود و دریا فراهم آید.

(اقتصاد و معیشت، صفحه ۱۲۱)

۵۸- گزینه «۳»

(امیرحسین کاروین)

در عهد هخامنشیان، سکهٔ طلائی داریوش موسوم به دریک، شهرت فراوان یافت. ضرب سکهٔ طلا در انحصار شاهان بود و شهرها (ساتراپ‌ها) با اجازهٔ پادشاه می‌توانستند سکهٔ نقره ضرب کنند.

(اقتصاد و معیشت، صفحه ۱۲۳)

۵۹- گزینه «۳»

(امیرحسین کاروین)

در میان اقوام آریایی، افرادی با عنوان مُغ، مراسم و تشریفات دینی را اجرا می‌کردند.

(دین و اعتقادات، صفحه ۱۲۸)

۶۰- گزینه «۴»

(امیرحسین کاروین)

مانویان، پیروان آیین مانی بودند. مانی با ترکیب آموزه‌هایی از دین‌های زرتشتی، مسیحی و بودایی، آیین جدیدی را عرضه کرد. او از شاپور یکم اجازه گرفت که عقاید خود را تبلیغ کند. مانی عقیده داشت که او و پیامبران پیش از وی، آمده‌اند تا روح را که از دنیای نور است، از جهان مادی و تاریکی برهانند و انسان را به رستگاری برسانند.

(دین و اعتقادات، صفحه ۱۳۵)

جغرافیای ایران

۶۱- گزینه ۱»

(کنکور سراسری ۱۳۰۰)

چگونگی قرارگیری پدیده‌های طبیعی و انسانی در سکونتگاه‌ها، شکل‌های مختلفی از سکونتگاه‌ها را به وجود آورده است.

(سکونتگاه‌های ایران، صفحه ۸۷)

۶۲- گزینه ۳»

(زهرآکنیبه)

تصویر صورت سؤال، روستایی در گیلان را نشان می‌دهد که یک نوع روستای پراکنده است. در روستاهای پراکنده خانه‌ها با فاصله از هم قرار دارند و زمین‌های کشاورزی در اطراف خانه‌ها قرار گرفته‌اند. در این روستاها محدودیت‌هایی برای کشت وجود دارد.

(سکونتگاه‌های ایران، صفحه ۸۸)

۶۳- گزینه ۲»

(زهرآکنیبه)

اشکال شهرها:

شهر شعاعی (ستاره‌ای): در این نوع از شهرها، شهر دارای یک مرکز اصلی (میدان) بوده و خیابان‌ها و شبکه‌های مهم از آن مرکز به صورت شعاعی منشعب می‌شوند و سایر فضاها، اطراف آن‌ها شکل می‌گیرند. شهر شطرنجی: در این شهرها، یک شبکه مستطیل شکل از راه‌های ارتباطی، زمین‌های شهر را به بلوک‌ها و قطعات همسان تقسیم می‌کند. شهرهای خطی: شهری که حول محورهای ارتباطی (ریلی و جاده‌ای) و یا در امتداد رود، دریا و دریاچه به صورت خطی شکل گرفته است.

(سکونتگاه‌های ایران، صفحه ۸۹)

۶۴- گزینه ۲»

(زهرآکنیبه)

عبارات «الف» و «ج» نادرست هستند.

صورت درست عبارات:

الف) ممکن است نقش سکونتگاه‌ها در طول زمان تغییر کند یا تکامل و توسعه یابد.

ج) امروزه اغلب سکونتگاه‌ها چند نقش دارند و این نقش‌ها را با هم ایفا می‌کنند.

(سکونتگاه‌های ایران، صفحه ۹۲)

۶۵- گزینه ۴»

(زهرآکنیبه)

با توجه به مشکلات شهرهای بزرگ در سال‌های اخیر از جمله آلودگی هوا، گرانی مسکن و آسیب‌های اجتماعی، حرکت جمعیت از شهرهای بزرگ به مکان‌های کوچک‌تر یا روستاها آغاز شده است. این پدیده را «شهرگریزی یا مهاجرت معکوس» می‌گویند.

(سکونتگاه‌های ایران، صفحه ۹۳)

۶۶- گزینه ۴»

(صفا هاضری)

بخش کشاورزی به دلیل ایفای نقش حیاتی در تأمین مواد غذایی سالم، خودکفایی، ایجاد اشتغال و بهره‌مندی صحیح از مواهب الهی مانند آب و خاک، در اقتصاد کشور نقش بسیار مهمی دارد.

(توان‌های اقتصادی ایران، صفحه ۹۴)

۶۷- گزینه ۳»

(صفا هاضری)

پاسخ به سؤالات زیر کمک می‌کند تا وابستگی بین بخش‌های مختلف اقتصادی بهتر درک شود.

- میزان استفاده از ابزارآلات کشاورزی چه تأثیری در میزان و کیفیت محصولات کشاورزی دارد؟

- وضعیت حمل‌ونقل در توزیع محصولات کشاورزی چه تأثیری می‌گذارد؟
- بازرگانی و تجارت چه تأثیری بر صادرات محصولات کشاورزی و صنعتی می‌گذارد؟

برای پیشرفت و توسعه اقتصادی باید از تمام توان مالی موجود بهره گرفت. محیط طبیعی مساعد از یک سو و انسان توانمند از سوی دیگر بستر مناسبی برای فعالیت‌های اقتصادی فراهم می‌آورد.

(توان‌های اقتصادی ایران، صفحه ۹۴)

۶۸- گزینه ۲»

(صفا هاضری)

اقتصاد علمی است که انسان برای تأمین نیازهای خود به آن توجه می‌کند. فعالیت‌های اقتصادی موجب افزایش ثروت در کشورها می‌شود و در نتیجه رفاه و آسایش را برای مردم آن کشور فراهم می‌آورد. فعالیت‌های اقتصادی در سه بخش انجام می‌شود؛ کشاورزی، صنعت و خدمات. توجه همه‌جانبه به سه بخش مذکور نقش مهمی در توسعه اقتصادی و پیشرفت کشورها دارد. به طور مثال کشاورزی رونق نمی‌گیرد مگر اینکه امکانات مناسبی توسط بخش خدمات و صنعت فراهم شود.

(توان‌های اقتصادی ایران، صفحه ۹۴)

۶۹- گزینه ۲»

(صفا هاضری)

بخش کشاورزی شامل فعالیت‌های گوناگونی است. مهم‌ترین فعالیت‌ها در این بخش عبارت است از: زراعت، باغداری و دامداری.

طبق تصاویر صفحه‌های ۹۴ و ۹۵ کتاب درسی، صید ماهی جزء فعالیت‌های بخش کشاورزی است. برداشت پسته در باغات رفسنجان کرمان نیز جزء باغداری است. پرورش کرم ابریشم در گیلان جزء فعالیت‌های بخش کشاورزی است. اما سفالگری جزء بخش صنعت و صنایع دستی می‌باشد.

(توان‌های اقتصادی ایران، صفحه‌های ۹۴ تا ۹۶)

۷۰- گزینه ۱»

(صفا هاضری)

تولید محصولات دامی باعث رونق صنایع غذایی در کشور شده است. این صنایع در اقتصاد غذایی، اشتغال، تولید ناخالص داخلی، امنیت غذایی و صادرات کشور نقش مهمی دارد.

(توان‌های اقتصادی ایران، صفحه ۹۸)

منطق

۷۱- گزینه «۲»

(پارسا وکیل)

در تعیین شکل قیاس اقترانی حملی باید به دو مورد دقت کنیم: اول این که باید بدانیم که جایگاه حد وسط در هر کدام از اشکال قیاس اقترانی حملی چگونه است.

دوم اینکه لازم است قبل از تعیین شکل قیاس اقترانی حملی، ترتیب مقدمات آن را چک کنیم، هر چند جابه‌جایی مقدمات در شکل دوم و سوم، تفاوتی ایجاد نمی‌کند، ولی جابه‌جایی مقدمات در شکل اول، ظاهراً آن را به شکل چهارم تبدیل می‌کند و نیز جابه‌جایی مقدمات در شکل چهارم، ظاهراً آن را به شکل اول تبدیل می‌کند (این را نیز به یاد داشته باشید که مقدمه اول، آن مقدمه‌ای است که موضوع نتیجه در آن قرار گرفته است و مقدمه دوم، آن مقدمه‌ای است که محمول نتیجه در آن قرار گرفته است).

حال شکل قیاس‌های موجود در گزینه‌ها را بررسی می‌کنیم: گزینه «۱»: «هیچ انسانی درخت نیست (مقدمه اول)، هر ناطقی انسان است (مقدمه دوم)...» پس شکل چهارم است.

گزینه «۲»: «هر متحرکی دارای محرک است (مقدمه دوم)، هر جهانی متحرک است (مقدمه اول)...» پس شکل اول است.

گزینه «۳»: «بعضی کتاب‌ها سفیدند (مقدمه اول)، هیچ مدادی کتاب نیست (مقدمه دوم)...» پس شکل چهارم است.

گزینه «۴»: «هر استدلال تجربی استقرا است (مقدمه اول)، بعضی استدلال‌ها استدلال تجربی‌اند (مقدمه دوم)...» شکل چهارم است.

(قیاس اقترانی، صفحه‌های ۷۳)

۷۲- گزینه «۲»

(مفهم قاسمی)

دامنه مصادیق موضوع در هر قضیه توسط سور و دامنه مصادیق محمول در هر قضیه توسط نسبت قضیه مشخص می‌شود. در قضایای سالبه همه مصادیق محمول مدنظر گوینده است، بنابراین در قضیه «بعضی الف ب نیست» همه مصادیق محمول مدنظر گوینده هستند.

(قیاس اقترانی، صفحه‌های ۷۶ و ۷۷)

۷۳- گزینه «۳»

(مفهم قاسمی)

براساس قانون نتیجه قیاس اگر حتی یک مقدمه قیاس هم سالبه باشد، نتیجه حتماً سالبه می‌شود؛ بنابراین، هر دو مقدمه قیاس، باید سالبه باشند؛ چون نتیجه قیاس مذکور در صورت سؤال سالبه است.

رد گزینه «۲»: حد وسط صرفاً در مقدمات قیاس حضور دارد، بنابراین فیل چون در نتیجه قیاس حضور دارد، نمی‌تواند حد وسط باشد.

(قیاس اقترانی، صفحه‌های ۷۴ و ۷۵)

۷۴- گزینه «۳»

(مفهم رضایی‌بغا)

قیاس باید از شکل دوم باشد، یعنی حد وسط در هر دو مقدمه در جایگاه محمول باشد. پس گزینه‌های «۲» و «۳» مورد بررسی قرار می‌گیرند. زیرا گزینه «۱» از شکل چهارم یا شکل اول و گزینه «۴» از شکل سوم است.

چون فقط مقدمه‌های قیاس داده شده است، پس فقط شرط اول و دوم اعتبار آن را بررسی می‌کنیم؛ زیرا بررسی شرط سوم نیازمند داشتن نتیجه است. هر دو گزینه‌های «۲» و «۳» شرط اول (سالبه نبودن هر دو مقدمه) را دارند. اما شرط دوم (منفی نبودن علامت حد وسط در هر دو مقدمه) در گزینه «۲» رعایت شده ولی در گزینه «۳» رعایت نشده است.

(قیاس اقترانی، صفحه‌های ۷۳، ۷۷ و ۷۸)

۷۵- گزینه «۱»

(پارسا وکیل)

تشریح گزینه‌ها:

گزینه «۱»: در شرط سوم از شروط اعتبار قیاس، گفته شده که «هر کدام از موضوع یا محمول که در نتیجه (همان اجزای قضیه واقع در جایگاه نتیجه) علامت مثبت داشتند، در مقدمات نیز علامت مثبت داشته باشند»، یعنی اگر موضوع یا محمول نتیجه علامت منفی داشتند، دیگر نیازی به بررسی آن‌ها نیست و اگر هر دو دارای علامت منفی بودند، به‌طور کل نیازی به بررسی این شرط نیست و قیاس معتبر است. بنابراین، این گزینه صحیح می‌باشد.

گزینه «۲»: در شرط اول از شروط اعتبار قیاس، گفته شده که «حداقل یکی از مقدمات سالبه باشد»، یعنی یا هر دو سالبه یا یکی سالبه و دیگری سالبه باشد و اگر هر دو سالبه باشند، قیاس نامعتبر است. بنابراین، این گزینه غلط است.

گزینه «۳»: در شرط دوم از شروط اعتبار قیاس، گفته شده که «حد وسط حداقل در یکی از مقدمات دارای علامت مثبت باشد»، یعنی یا در هر دو دارای علامت مثبت باشد یا در یکی دارای علامت مثبت و در دیگری دارای علامت منفی باشد و اگر در هر دو دارای علامت منفی باشد، قیاس نامعتبر است. بنابراین، این گزینه غلط است.

گزینه «۴»: در شرط سوم از شروط اعتبار قیاس، گفته شده که «هر کدام از موضوع یا محمول که در نتیجه (همان مفاهیم موجود در نتیجه) علامت مثبت (همه مصادیق، تحت شمول قرار گیرد) داشتند، در مقدمات نیز علامت مثبت (همه مصادیق، تحت شمول قرار گیرند) داشته باشند»، یعنی اگر موضوع یا محمول نتیجه، علامت منفی داشتند، دیگر نیازی به بررسی آن‌ها نیست و اگر هر دو دارای علامت منفی بودند، به‌طور کل نیازی به بررسی این شرط نیست و قیاس معتبر است. بنابراین، این گزینه نیز غلط است.

(قیاس اقترانی، صفحه‌های ۷۷ تا ۸۲)

۷۶- گزینه «۳»

(مفهم قاسمی)

در قضیه شرطی متصل، به پیوستگی و اتصال میان دو نسبت حکم می‌شود نه به عناد و گسستگی میان دو نسبت.

(قضیه شرطی و قیاس استثنایی، صفحه‌های ۸۵ و ۸۶)

۷۷- گزینه «۳»

(پارسا وکیل)

برای تعیین نوع قضیه شرطی منفصله، نیاز به معیار داریم. این معیار به شرح زیر است:

مرحله (۱) دو سؤال می‌پرسیم:

«آیا می‌شود هر دو؟ (امکان دارد هر دو جزء قضیه شرطی منفصله با هم صادق باشند؟)»

«آیا می شود هیچ کدام؟ (امکان دارد هر دو جزء قضیه شرطی منفصله با هم کاذب باشند؟)»

مرحله (۲):

اگر جواب سؤال اول و سؤال دوم، «نه» باشد، منفصله حقیقی است.

سؤال اول «نه» ولی سؤال دوم «بله» باشد، منفصله مانع الجمع است.

سؤال اول «بله» ولی سؤال دوم «نه» باشد، منفصله مانع الرفع است.

سؤال اول و سؤال دوم، «بله» باشد، اصلاً شرطی منفصله نیست.

حال به بررسی گزینه ها می پردازیم:

گزینه «۱»:

آیا می شود جمله هم تصدیق باشد و هم اخباری باشد؟ بله

آیا می شود جمله نه تصدیق باشد و نه اخباری باشد؟ بله

پس اساساً شرطی منفصله نیست.

گزینه «۲»:

در این جا دقت کنیم که صرفاً اعداد فرد هستند که حاصل جمعشان با عدد یک، زوج می گردد، پس می توانیم قضیه را این گونه بازنویسی کنیم که «عدد یا زوج است یا فرد است».

آیا می شود عدد هم زوج باشد و هم حاصل جمع آن با عدد یک، زوج گردد؟ خیر
آیا می شود عدد نه زوج باشد و نه حاصل جمع آن با عدد یک، زوج گردد؟ خیر
پس شرطی منفصله حقیقی است.

گزینه «۳»:

آیا می شود موجود هم مادی باشد و هم غیرمادی باشد؟ خیر

آیا می شود موجود نه مادی باشد و نه غیرمادی باشد؟ خیر

پس شرطی منفصله حقیقی است.

گزینه «۴»:

آیا می شود باران ببارد و زمین خیس نشود؟ خیر

آیا می شود باران نبارد و زمین خیس بشود؟ بله

پس شرطی منفصله مانع الجمع است.

(قضیه شرطی و قیاس استثنایی، صفحه های ۸۶ تا ۸۹)

۷۸- گزینه «۳»

(مهم رضایی بقا)

وقتی می گوئیم «دبلمه علوم تجربی»، یعنی کسی که دبلم علوم انسانی ندارد. پس مقدم را نفی و رفع کرده ایم.

(قضیه شرطی و قیاس استثنایی، صفحه ۹۱)

۷۹- گزینه «۴»

(پارسا وکیل)

نکته: برای بررسی اعتبار یا عدم اعتبار یک قیاس استثنایی اتصالی، لازم است که ابتدا حالات مختلف نتیجه گیری آن را بررسی کنیم.
به طور کلی چهار حالت قابل فرض برای نتیجه گیری از یک قیاس استثنایی اتصالی وجود دارد:

حالت اول، «وضع مقدم» است که از اثبات مقدم، اثبات تالی را نتیجه می گیریم.

حالت دوم، «رفع مقدم» است که از رد مقدم، رد تالی را نتیجه می گیریم.

حالت سوم، «وضع تالی» است که از اثبات تالی، اثبات مقدم را نتیجه می گیریم.

حالت چهارم، «رفع تالی» است که از رد تالی، رد مقدم را نتیجه می گیریم.

در میان این حالات چهارگانه، تنها دو حالت «وضع مقدم» و «رفع تالی» معتبرند و دو حالت دیگر، یعنی «رفع مقدم» و «وضع تالی» نامعتبرند و مغالطه به حساب می روند که به ترتیب «مغالطه رفع مقدم» و «مغالطه وضع تالی» نامیده می شوند.

حال اعتبار یا عدم اعتبار تک تک گزینه ها را بررسی می کنیم:

گزینه «۱»: در این قیاس، در مقدمه دوم، «رفع مقدم» رخ داده است و رفع تالی را نتیجه گرفته است. پس نامعتبر است.

گزینه «۲»: در این قیاس، در مقدمه دوم، «وضع تالی» رخ داده است و وضع مقدم را نتیجه گرفته است. پس نامعتبر است.

گزینه «۳»: در این قیاس، در مقدمه دوم، «وضع تالی» رخ داده است و وضع مقدم را نتیجه گرفته است. پس نامعتبر است.

گزینه «۴»: در این قیاس، در مقدمه دوم، «رفع تالی» رخ داده است و رفع مقدم را نتیجه گرفته است. پس معتبر است.

(قضیه شرطی و قیاس استثنایی، صفحه های ۹۰ تا ۹۲)

۸۰- گزینه «۳»

(مهم رضایی بقا)

باید به دنبال یک قضیه شرطی منفصل حقیقی باشیم تا بتوانیم از آن چهار قیاس استثنایی انفصالی معتبر بسازیم. در گزینه «۳» حالت دیگری غیر از صامت بودن یا مصوت بودن برای واج ها نمی توان فرض کرد و یک واج نمی تواند هم صامت باشد و هم مصوت. پس این قضیه منفصل حقیقی است.

بررسی سایر گزینه ها:

گزینه «۱»: اصلاً منفصل نیست؛ زیرا سالی که ۳۶۵ روز باشد، معادل همان کیسه نبودن است.

گزینه «۲»: منفصل مانع الرفع است؛ زیرا نمی شود که هم برف سنگینی آمده باشد و هم جاده بسته نباشد.

گزینه «۴»: منفصل مانع الجمع است؛ زیرا نمی شود هم استقلال پیروز شود و هم پرسپولیس.

(قضیه شرطی و قیاس استثنایی، صفحه های ۸۷ و ۹۲)

اقتصاد

۸۱- گزینه «۱»

(امسان عالی نژاد)

تولید ناخالص داخلی یک کشور، ارزش پولی همه کالاهای و خدمات نهایی تولید شده در داخل مرزهای یک کشور در طول یک سال است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: کاغذ مورد استفاده در چاپ کتاب کالای واسطه‌ای محسوب می‌شود و هزینه آن در قیمت کتاب لحاظ شده است.

گزینه «۳»: کار بدون دستمزد، در حسابداری ملی محاسبه نمی‌شود؛ مثل تعمیر یخچال خانه توسط پدر خانواده.

گزینه «۴»: ارزش حاصل از خرید و فروش کالاهای دست دوم در محاسبات لحاظ نمی‌شود. مبلمان خانه زمانی که برای اولین بار تولید و فروخته شده‌اند، به حساب آمده‌اند.

(رشد و پیشرفت اقتصادی، صفحه‌های ۱۲۰ و ۱۲۱)

۸۲- گزینه «۲»

(امسان عالی نژاد)

میلیون تومان $10 = \frac{1}{4} \times 40$ = هزینه استهلاک

میلیون تومان $7 = \frac{20}{100} \times 35$ = تولید خارجیان مقیم کشور

پوشاک + خدمات ارائه شده = تولید ناخالص داخلی
تولید خارجیان مقیم کشور + مجموع ارزش اقلام ماشین‌آلات، مواد غذایی و
میلیون تومان $194 = 147 + 40 + 7$ = تولید ناخالص داخلی
نکته: دقت کنید که ارزش تدریس در مدارس جزء ارزش خدمات ارائه شده لحاظ شده است و نیازی نیست مجدداً جمع شود.

حالا باید هزینه استهلاک را کم کنیم تا تبدیل به تولید خالص داخلی شود:

میلیون تومان $184 = 194 - 10$

ب) تولید ناخالص داخلی را قبلاً به دست آوردیم: ۱۹۴ میلیون تومان

ج) برای به دست آوردن تولید خالص ملی سرانه، باید ابتدا تولید خالص ملی را محاسبه کرده و سپس آن را تقسیم بر کل جمعیت کنیم.

میلیون تومان $222 = 147 + 40 + 35$ = تولید ناخالص ملی

میلیون تومان $212 = 222 - 10$ = تولید خالص ملی

میلیون تومان $\frac{212}{90} = 2 \frac{35}{90}$ = تولید خالص ملی سرانه

(رشد و پیشرفت اقتصادی، صفحه‌های ۱۲۰ و ۱۲۳)

۸۳- گزینه «۲»

(کنکور سراسری ۱۴۰۲ نوبت اول - ری ماه)

یک منشأ رشد اقتصادی، افزایش در منابع (جمعیت، سرمایه‌های فیزیکی و سرمایه انسانی) است.

- اگر جمعیت در طول زمان رشد کند، در نتیجه عرضه نیروی کار هم افزایش می‌یابد.

- سرمایه‌های فیزیکی هم می‌توانند با سرمایه‌گذاری در کارخانه‌ها، ساختمان‌ها، ادارات، ماشین‌آلات و مغازه‌ها افزایش یابند.

- سرمایه انسانی با آموزش افزایش می‌یابد.

مهم‌ترین مؤلفه‌های پیشرفت اقتصادی: ۱- رشد اقتصادی ۲- شاخص‌های توسعه انسانی (نظیر بهداشت، سواد (میانگین سال‌های تحصیل) و امید به زندگی) ۳- شاخص توزیع عادلانه درآمد

(رشد و پیشرفت اقتصادی، صفحه ۱۱۸)

۸۴- گزینه «۳»

(امسان عالی نژاد)

الف) برای به دست آوردن شاخص توزیع درآمد، کافی است سهم دهک دهم را تقسیم بر سهم دهک اول کنیم، بنابراین:

$$\frac{20}{4} = 5 = \frac{\text{سهم دهک دهم}}{\text{سهم دهک اول}} = \text{شاخص توزیع درآمد}$$

ب) طبقه‌بندی ده گروه جمعیتی (دهک اول تا دهم) برای جدول‌های توزیع درآمد، سطح درآمد از کم‌ترین به بیشترین مدنظر قرار می‌گیرد، یعنی دهک اول کم‌ترین سهم و دهک دهم بیشترین سهم را داراست. پس ۳۰ درصد کم‌درآمد جامعه یعنی دهک‌های اول و دوم و سوم $(4 + 5 + 7)$ ، ۱۶ درصد از درآمد ملی را دارند.

$$\frac{16}{100} \times 90,000,000,000 = 14,400,000,000 = 14 \frac{4}{10} = 14.4 \text{ میلیارد تومان}$$

(رشد و پیشرفت اقتصادی، صفحه ۱۲۴)

۸۵- گزینه «۳»

(امسان عالی نژاد)

گاهی درآمدهای مردم برای به دست آوردن شاخص دهک‌ها قابل ثبت نیست. به همین دلیل اقتصاددانان برای به دست آوردن اختلاف درآمدی، اختلاف هزینه‌ای را محاسبه می‌کنند. در این حالت هزینه خانوار نماینده درآمد آن است.

(رشد و پیشرفت اقتصادی، صفحه ۱۲۵)

۸۶- گزینه «۴»

(سارا معصوم زاده)

هزینه‌ها یا قابل پیش‌بینی و برنامه‌ریزی هستند یا این که بدون برنامه‌ریزی و به صورت اتفاقی رخ می‌دهند.

نکته: دقت کنید که هزینه برنامه‌ریزی نشده همیشه غیرضروری نیست. مثل هزینه خرابی لوازم خانگی یا هزینه درمان.

(پوریه‌بندی، صفحه ۱۳۳)

۸۷- گزینه «۴»

(سارا معصوم زاده)

الف) مجموع هزینه‌های ماهانه:

$$\text{میلیون تومان } 24 = 3/5 + 3/5 + 1 + 2/5 + 5/5 + 5/5 + 2/5$$

هزینه‌ها - درآمد = پس‌انداز

$$\Rightarrow \text{میلیون تومان } 1 = 25 - 24 = \text{پس‌انداز}$$

ب) درصد سهم تفریحات از هزینه‌ها: درصد $14/5 = 100 \times 3/5$

سهم جدید تفریحات: درصد $2/5 = 3/5 - 1$

چون ۱ میلیون تومان به هزینه‌ها اضافه شده است، میزان جدید هزینه‌ها برابر است با ۲۵ میلیون تومان. پس درصد سهم جدید تفریحات از هزینه‌ها برابر است با:

$$\text{درصد } 10 = 100 \times 2/5$$

درصد $4/5 = 10 - 14/5 = \text{میزان کاهش درصد سهم تفریحات}$

(پوریه‌بندی، صفحه‌های ۱۳۴ تا ۱۳۶)

۸۸- گزینه «۳»

(سارا معصوم زاده)

مراحل بودجه‌بندی:

۱) از هر منبعی که درآمدی به دست آوردید، آن درآمد را ماهیانه مشخص کنید و بنویسید.

۲) هزینه‌های متغیر و ثابت خود را به صورت ماهیانه فهرست کنید.

۳) مجموع درآمدها و هزینه‌های خود را ماهیانه با یکدیگر مقایسه کنید.

۴) اگر هزینه‌ها بیشتر از درآمد بود، مخارج غیرضروری را کم کنید یا فرصت‌هایی را که فراموش کردید، به نظر آورید تا درآمدها افزایش یابد.

(پوریه‌بندی، صفحه ۱۳۷)

۸۹- گزینه «۲»

(سارا معصوم زاده)

بررسی موارد نادرست:

ب) خمس به عنوان سهم امام و سهم سادات به مرجع تقلید یا نماینده او داده می‌شود.

ج) پرداخت خمس موجب توزیع مجدد ثروت می‌شود و عدالت اقتصادی را در جامعه گسترش می‌دهد.

د) به صورت طبیعی، سال مالی از همان روزی که اولین درآمدها را به دست آورده‌اید، شروع می‌شود، نه اولین روز سالی که درآمدها را به دست آورده‌اید. (مثلاً اگر اولین درآمدها در ۱ اردیبهشت ۱۴۰۲ به دست آمده است، همین روز به عنوان روز اول سال مالی شما در نظر گرفته می‌شود؛ نه ابتدای سال ۱۴۰۲).

(پوریه‌بندی، صفحه ۱۳۸)

۹۰- گزینه «۲»

(سارا معصوم زاده)

در مرحله چهارم بودجه‌بندی، اگر هزینه‌ها بیشتر از درآمد بود باید مخارج غیرضروری را کم کنیم (کاهش هزینه‌ها) یا فرصت‌هایی را که فراموش کرده‌ایم در نظر بگیریم (افزایش درآمد).

(پوریه‌بندی، صفحه ۱۳۷)

پاسخنامه

دفترچه عمومی

فارسی (۱)

۱۰۱- گزینه «۴»

(فاطمه جمالی آرائی)

در این گزینه معنای تمامی واژگان به درستی ذکر شده است.

بررسی گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: برگاشتن به معنی «برگرداندن» است.

گزینه «۲»: هژیر: چابک، چالاک

گزینه «۳»: دَمان به معنی «غرنده» است.

(لغت، واژه‌نامه)

۱۰۲- گزینه «۲»

(فاطمه جمالی آرائی)

در این گزینه هیچ غلط املایی ای یافت نمی‌شود.

بررسی گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: ذبون ← زبون

گزینه «۳»: سدر ← صدر

گزینه «۴»: تاس ← طاس

(املا، ترکیبی)

۱۰۳- گزینه «۳»

(امیرمهر حسن زاده)

در این گزینه هیچ تمثیلی دیده نمی‌شود. «از ماست که بر ماست» در

گزینه ۱، «زیره به کرمان بردن» در گزینه ۲ و «گر صبر کنی ز غوره حلوا

سازی» در گزینه ۴ آرایه تمثیل ساخته‌اند.

(آرایه‌های ادبی، صفحه ۱۱۵)

۱۰۴- گزینه «۳»

(مسین پرهیزگار - سبزواری)

در این بیت هیچ کنایه‌ای رخ نداده است.

بررسی گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: «کم گشتن» کنایه از کشته شدن

گزینه «۲»: مصراع دوم این گزینه کنایه از آماده به رزم بودن

گزینه «۴»: «لب را به دندان گزیدن» کنایه از افسوس خوردن یا به سخره

گرفتن

(آرایه‌های ادبی، صفحه ۱۰۶)

۱۰۵- گزینه «۲»

(امیرمهر حسن زاده)

در این گزینه هر دو نوع جناس یافت می‌شود.

گزینه «۲»: جناس همسان: چین (اول) به معنی شکن زلف، چین (دوم) به

معنی سرزمین چین/ جناس ناهمسان: «گر» و «سر»

بررسی گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: جناس همسان: دوش (اول) به معنی دیشب و دوش (دوم) به

معنی شانه / فاقد جناس ناهمسان

گزینه «۳»: جناس همسان: نهاد (اول) به معنی ذات و سرشت و نهاد (دوم)

به معنی قرار دادن / فاقد جناس ناهمسان

گزینه «۴»: جناس ناهمسان: «آب» و «آن» و همچنین «می» و «وی» /

فاقد جناس همسان

(آرایه‌های ادبی، صفحه ۱۱۶)

۱۰۶- گزینه «۱»

(حسن اختاره - تبریز)

نوع «را» در این گزینه حرف اضافه است؛ هر درویش را هدیه‌ها می‌داد: به

هر درویش هدیه‌ها می‌داد.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: حرف اضافه است؛ مرا گفتی: به من گفتی.

گزینه ۲: فک اضافه (بدل از کسره) است؛ ما را که تو منظوری: تو منظور ما هستی.

گزینه ۳: نوع «را» مفعولی است.

گزینه ۴: فک اضافه است: دیده را روشنی از نور رخت حاصل بود: روشنی دیده از ...

(دستور زبان فارسی، صفحه ۱۱۵)

۱۰۷- گزینه ۴

(مریم پیروی)

«چو» در گزینه‌های «۱، ۲ و ۳» به معنای «وقتی که» به کار رفته و پیوند وابسته‌ساز است اما در بیت گزینه «۴» برای بیان شباهت (مثل و مانند) و حرف اضافه است.

(دستور زبان فارسی، صفحه ۱۰۶)

۱۰۸- گزینه ۳

(هسین پرهیزگار - سبزواری)

این بیت به ویژگی‌های شخصی گرد آفرید اشاره دارد و صحنه‌ای از نبرد را در ذهن تداعی نمی‌کند؛ در سایر گزینه‌ها آشکارا شاعر از جنگ و درگیری سخن به میان آورده است.

(مفهوم ۳، ترکیبی)

۱۰۹- گزینه ۳

(مریم پیروی)

شاعر در این گزینه به مدح ممدوح و توصیف کاخ بلند وی پرداخته است. در سایر گزینه‌ها بیان شده است که تفاوت ظاهری افراد و اشیا ملاک قیاس نیست و باید به باطن آنها توجه کرد و به همین دلیل، مقایسه از روی ظاهر نادرست است.

(مفهوم ۳، صفحه ۱۱۳)

۱۱۰- گزینه ۱

(هسن اختاره - تبریز)

مفاهیم مورد نظر به ترتیب در این گزینه آمده است.

تشریح ابیات:

الف) چنان شرم‌زده و پشیمان از کار هجیر شد که صورت و چهره سرخ‌رنگش (از شرم) مانند قیر سیاه شد.

ب) کمان را برای تیراندازی آماده نمود؛ در آماج تیراندازی او هیچ مرغی زنده نمی‌ماند (همه را شکار می‌کرد).

ج) خشمگین و شتابنده به دشت جنگ همراه با گریزی گاوسر آمد.

د) من جانم را برای وطن خواهم داد زیرا چنین پیمان و عهدی با او بسته‌ام.

(مفهوم ۳، ترکیبی)

تبدیل نمونه سؤال‌های امتحانی به تست

۱۱۱- گزینه ۳

(سیرعلیرضا علویان)

آهنگ: حمله و جنگاوری / بادپا: اسب تندرونده / دوده: دودمان، خاندان، طایفه / ویله: صدا، آواز، ناله

(لغت، واژه‌نامه)

۱۱۲- گزینه ۳

(سیرعلیرضا علویان)

مسلم داشتن به معنی «باور کردن، پذیرفتن» است. معنی سایر واژگان به‌درستی ذکر شده است.

(لغت، واژه‌نامه)

۱۱۳- گزینه ۴

(سیرعلیرضا علویان)

املائی درست واژه «برخاست» به این صورت است. در سایر ابیات نادرستی املائی دیده نمی‌شود.

(املا، ترکیبی)

۱۱۴- گزینه «۳»

(خطابه جمالی آرائی)

بررسی آرایه‌ها در ابیات:

بیت ب: روی تو مانند باغ است.

بیت ج: «کی» در مصراع اول به معنای «پادشاه» با «کی» در مصراع دوم به معنای «چه موقع» جناس تام (همسان) دارد.

بیت د: «زر» با «در» جناس ناهمسان (اختلاfi) دارد.

بیت الف: «دل گرمی» کنایه از امیدوار بودن و «دم‌سردی» کنایه از ناامیدی است.

(آرایه‌های ادبی، ترکیبی)

۱۱۵- گزینه «۴»

(مریخ پیروی)

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: تشبیه در «راه طلب» و «لب لعل» + جناس ناهمسان بین «نعل» و «لعل»

گزینه «۲»: تمثیل در مصراع دوم با آوردن ضرب المثل «در کار خیر حاجت هیچ استخاره نیست» / «دم» مجاز از لحظه

گزینه «۳»: «از دیده بیفتاده» ایهام دارد: (۱) از چشم فروافتاده (۲) بی‌ارزش شدن / «شوخ و گستاخ بودن سرشک» و «نشستن سرشک» استعاره دارد.

گزینه «۴»: «سپر انداختن» کنایه از تسلیم شدن (جناس همسان ندارد ولی دو جناس ناهمسان دارد؛ «تیغ» و «تیر»)

(آرایه‌های ادبی، ترکیبی)

۱۱۶- گزینه «۱»

(امیرمهر حسن زاده)

در این گزینه واژه «ابر» متمم است؛ در سایر گزینه‌ها نهاد به‌درستی مشخص شده است.

نکته: برای یافتن نهاد از دو پرسش «چه کسی؟» یا «چه چیزی؟» می‌توان استفاده کرد.

(دستور زبان فارسی، ترکیبی)

۱۱۷- گزینه «۲»

(سیدعلیرضا علویان)

در این گزینه، متمم با دو حرف اضافه به‌کار رفته است؛ «به کام شیر در».

(دستور زبان فارسی، صفحه ۱۰۶)

۱۱۸- گزینه «۳»

(حسن اختاره - تبریز)

درون‌مایه ابیات «الف» و «د» پرهیز از توجه به ظاهر و دوری از قیاس باطل است. بیت «ب» اشاره به دوری از همنشین بد و بیت «ج» توصیه به انجام معنویات و غافل نبودن از حق دارد.

(مفهوم، ترکیبی)

۱۱۹- گزینه «۳»

(سیدعلیرضا علویان)

مفهوم ابیات صورت سؤال «توجه به باطن امور و پرهیز از قیاس از روی ظاهر» است که در این گزینه نیز شاعر به همین امر اشاره کرده است.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: باور به توحید و یاری از جانب خداوند

گزینه «۲»: پیشگیری از تباهی و حوادث ناگوار، از همان آغاز

گزینه «۴»: افسوس خوردن و پشیمان شدن

(مفهوم، صفحه ۱۱۶)

۱۲۰- گزینه «۴»

(مسین پرهیزگار - سبزوار)

در این بیت به «دیو سپید»، «ارژنگ دیو» و... اشاره شده است که شامل ویژگی خرق عادت حماسه است. در سایر گزینه‌ها اشاره‌ای به ویژگی خرق عادت نشده است.

(مفهوم، صفحه ۱۰۷)

دین و زندگی (۱)

۱۲۱- گزینه «۳»

(مفسر بیاتی)

اگر عبارت «اهدنا الصراط المستقیم» را صادقانه از خداوند بخواهیم، به راه‌های انحرافی دل نخواهیم بست.

(یاری از نماز و روزه، صفحه ۱۳۱)

۱۲۲- گزینه «۳»

(مفسر رضایی‌بغا)

با توجه به ترجمه آیه: «و من الناس من یتخذ من دون الله أنداداً یحبونهم کحب الله ...» و بعضی از مردم همتیانی را به جای خدا می‌گیرند، آنان را دوست می‌دارند مانند دوستی خدا ...»، اشتباه عده‌ای از مردم این است که در حرم خدا یعنی قلب خود، غیرخدا را ساکن نموده‌اند؛ در حالی که امام صادق (ع) می‌فرماید: «قلب انسان حرم خداست؛ در حرم خدا غیرخدا را جا ندهید.»

(دوستی با خدا، صفحه ۱۱۸)

۱۲۳- گزینه «۴»

(فردین سماقی)

اگر کسی روزه ماه رمضان را عمداً نگیرد، باید هم قضای آن را به جا آورد و هم کفاره بدهد.

(یاری از نماز و روزه، صفحه ۱۳۷)

۱۲۴- گزینه «۱»

(عباس سیدشستر)

آثار محبت به خدا: ۱- پیروی از خداوند: امام صادق (ع) فرمودند: «ما احب الله من عساه: کسی که از فرمان خدا سرپیچی می‌کند، او را دوست ندارد.»

۳- بیزاری از دشمنان خدا و مبارزه با آنان: عاشق روشنائی، از تاریکی می‌گریزد و آن کس که به دوستی با خدا افتخار می‌کند، با هر چه ضد خداست، مقابله می‌نماید. او دوستدار حق و دشمن باطل است.

(دوستی با خدا، صفحه ۱۱۹ تا ۱۲۱)

۱۲۵- گزینه «۴»

(مرتضی مفسنی‌کبیر)

در آیه شریفه «أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ: آیا خدا برای بنده‌اش کافی نیست؟» کفایت مطلق خداوند بیان شده است که با عبارت قرآنی «قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ: بگو خدا برای من کافی است.» هم مفهوم است و آیه شریفه «و من یتوکل علی الله فهو حسبه ان الله بالغ امره: آن کس که در راه حق به خدا توکل کند، خداوند او را بس است. خداوند امر خویش را به سرانجام می‌رساند.» مؤید «حقیقت توکل بر خدا» است.

(اعتماد بر او، صفحه ۱۰۸ تا ۱۱۰)

۱۲۶- گزینه «۱»

(یاسین ساعری)

«تقوا» به معنای «حفاظت و نگهداری» است. دو فایده نماز عبارت‌اند از:

۱- یاد خدا ۲- دوری از گناه

مهم‌ترین فایده روزه نیز عبارت است از: تقوا.

فایده دوم نماز (دوری از گناه) با فایده روزه یعنی تقوا، ارتباط دارد.

(یاری از نماز و روزه، صفحه ۱۲۹)

۱۲۷- گزینه «۳»

(مهمم رضایی‌بقا)

فعالیت‌هایی که آدمی در طول زندگی انجام می‌دهد، ریشه در دل‌بستگی‌ها و

محبت‌های او دارد و همین محبت‌هاست که به زندگی آدمی جهت می‌دهد.

امام علی (ع) می‌فرماید: «ارزش هر انسانی به اندازه چیزی است که دوست

می‌دارد.»

(دوستی با خدا، صفحه ۱۱۷)

۱۲۸- گزینه «۳»

(عباس سیرشستر)

یکی از آثار محبت به خدا و راه‌های افزایش آن، پیروی از خداوند است:

برخی می‌گویند: اگر قلب انسان با خدا باشد، کافی است و عمل به دستورات او

ضرورتی ندارد، آنچه اهمیت دارد، درون و باطن انسان است، نه ظاهر او. اما

این توجیه، با کلام خدا سازگار نیست. خداوند، عمل به دستوراتش را که

توسط پیامبر ارسال شده است، شرط اصلی دوستی با خود اعلام می‌کند: «قُلْ

إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ ...: بگو اگر خدا را دوست دارید از

من پیروی کنید تا خدا دوستتان بدارد...»

(دوستی با خدا، صفحه ۱۱۹ و ۱۲۰)

۱۲۹- گزینه «۱»

(مهمم رضایی‌بقا)

امام صادق (ع) فرمود: «خداوند به داود (ع) وحی کرد هر بنده‌ای از بندگانم

به جای پناه بردن به دیگری با نیت خالص به من پناه آورد، از کارش

چاره‌جویی می‌کنم، گرچه همه آسمان‌ها و زمین و هر چه در آن‌هاست،

علیه او برخیزند.»

امام علی (ع) فرمود: «اگر تنهایی، آنان را به وحشت اندازد، یاد تو آنان را

آرام سازد و اگر مصیبت‌ها بر آنان فرو بارد، به تو پناه آورند و روی به درگاه

تو دارند، چون می‌دانند سر رشته کارها به دست توست.»

(اعتماد بر او، صفحه ۱۰۹ و ۱۱۰)

۱۳۰- گزینه «۲»

(یاسین ساعری)

امام صادق (ع) فرمودند: «فرزندی که از روی خشم به پدر و مادر خود نگاه

کند - هر چند والدین در حق او کوتاهی و ظلم کرده باشند - نمازش از

سوی خدا پذیرفته نیست.»

(یاری از نماز و روزه، صفحه ۱۳۳)

زبان انگلیسی (۱)

۱۳۱- گزینه «۴»

(رحمت الله استیری)

ترجمه جمله: «ما گم شدیم چون راه خانه شما را بلد نبودیم.»

نکته مهم درسی:

فعل "know" جزو افعال حالت "state" محسوب می شود و به صورت استمراری به کار نمی رود (رد گزینه های «۱» و «۳»). با توجه به معنای جمله نیاز به ساختار منفی فعل داریم (رد گزینه «۲»).

(کرامر)

۱۳۲- گزینه «۲»

(رحمت الله استیری)

ترجمه جمله: «آیا مطمئنی هر آن چیزی را که لازم داری، در اختیار داری؟»

نکته مهم درسی:

فعل "need" جزو افعال حالت "state" محسوب می شود و به صورت استمراری به کار نمی رود (رد گزینه «۴»). کلمه "everything" نمی تواند فاعل مناسبی برای فعل "need" باشد، پس در جای خالی نیاز به یک فاعل جدید مانند "you" داریم (رد گزینه «۳»). هیچ دلیلی برای استفاده از ساختار سؤالی در جای خالی نداریم (رد گزینه «۱»).

(کرامر)

۱۳۳- گزینه «۲»

(مفهم مهری حسنی رار)

ترجمه جمله: «حدود دو هفته پیش، الکس و اعضای خانواده اش می خواستند تا قبل از پایان ماه یک آپارتمان جدید برای اجاره پیدا کنند.»

نکته مهم درسی:

با توجه به قید زمانی "About two weeks ago" نیاز به فعلی با زمان گذشته داریم (رد گزینه های «۳» و «۴»). دقت داشته باشید که فعل "want" جزو افعال حالت "state" است، بنابراین نمی توانیم از آن به شکل استمراری استفاده کنیم (رد گزینه «۱»).

(کرامر)

۱۳۴- گزینه «۳»

(مفهم مهری حسنی رار)

ترجمه جمله: «اینترنت دسترسی سریع به اطلاعات و یادگیری در مورد ملل مختلف، فرهنگ ها و تاریخ آن ها را آسان تر کرده است.»

- (۱) فرودگاه
(۲) پرواز
(۳) اطلاعات
(۴) هرم

(واژگان)

۱۳۵- گزینه «۲»

(میلار رهیمی دهگلان)

ترجمه جمله: «آن ها درحالی که چمدان هایشان را می بستند تا به یک سفر جاده ای به مقصد مورد علاقه شان در کوهستان بروند، هیجان زده بودند.»

- (۱) خلقت
(۲) مقصد
(۳) جاذبه
(۴) پیشنهاد

(واژگان)

۱۳۶- گزینه «۱»

(میلار رهیمی دهگلان)

ترجمه جمله: «عشق او به حیوانات اهلی باعث شد تا خانه ای دنج در حیاط خلوت خود برای گربه ها و سگ های گم شده ایجاد کند.»

- (۱) اهلی، داخلی
(۲) بین المللی
(۳) باستانی
(۴) مهمان نواز

(واژگان)

ترجمه متن درک مطلب:

اهرام ساختمان های باستانی شبیه مثلث های غول پیکر هستند. آن ها مدت ها پیش توسط مردم مصر ساخته شدند. از این سازه های خاص به عنوان مقبره پادشاهانی به نام فرعون استفاده می شد. معروف ترین اهرام در جیزه در نزدیکی قاهره یافت می شوند: هرم بزرگ جیزه شناخته شده ترین [هرم] و یکی از عجایب هفتگانه جهان باستان است. ساختن هرم کار بزرگی بود! مردم باید سنگ های بسیار بزرگ را با احتیاط بسیار روی هم می چیدند. هرم بزرگ بیش از ۴۵۰۰ سال پیش برای پادشاهی به نام خوفو ساخته شد! آن، با سنگ های سفید براق پوشانده شد که باعث می شد در آفتاب بدرخشد. مردم از [دیدن] اهرام شگفت زده می شوند زیرا آن ها بسیار قدیمی و اسرارآمیز هستند. آن ها به ما می آموزند که مصریان باستان چقدر باهوش و خلاق بوده اند. حتی امروز، ما هنوز از اسرار این ساختمان های شگفت انگیز که امتحان خود را در طول زمان پس داده اند، تعجب می کنیم.

۱۳۷- گزینه «۱»

(عقیل مومنی روش)

ترجمه جمله: «بهترین عنوان برای متن چیست؟»
«اهرام شگفت انگیز»

(درک مطلب)

۱۳۸- گزینه «۲»

(عقیل مومنی روش)

ترجمه جمله: «طبق متن، کدام یک از موارد زیر در مورد اهرام صحیح نیست؟»

«اهرام جزو مدرن ترین ساختمان ها هستند.»

(درک مطلب)

۱۳۹- گزینه «۴»

(عقیل مومنی روش)

ترجمه جمله: «کلمه زیرخطدار "they" در پاراگراف «۲» به "pyramids" (اهرام) اشاره دارد.»

(درک مطلب)

۱۴۰- گزینه «۳»

(عقیل مومنی روش)

ترجمه جمله: «از متن درباره مصریان باستان چه می آموزیم؟»
«آن ها سازندگان ماهر و خلاق بودند.»

(درک مطلب)

AzmoonFree.ir

هرچی برای کنکور و امتحانات نهایی لازم
داری رو کاملاً رایگان برات فراهم میکنیم.

+

پخش سوالات آزمون های آزمایشی

AzmoonFree.ir

برای ورود به سایت کلیک کن